

Voorwoord

Ik heb dit boek voornamelijk geschreven om het licht op *Life learning* te laten schijnen. Om te laten zien dat je als gezin een boeiend en bloeiend leven kan leiden zonder school. Waar het kinderbrein er op eigen houtje 'alles uithaalt wat erin zit', met wát het kind maar wilt, met wíe het kind maar wilt, wáár het kind maar wilt en hóe het kind maar wilt. Binnen de grenzen en mogelijkheden van het gezin. Ik leef met mijn gezin een *Life learning* levensstijl temidden van een 'we gaan samen naar school' maatschappij. Dan ben je een beetje een pionier op dit gebied. Daarom deel ik graag mijn *Life learning* ervaringen. Je zal zien dat life learners in en buiten Europa heel gelukkig leven met veel sociale contacten en dat ze zeer goed slagen in de maatschappij waarin zij leven.

Een paar huishoudelijke mededelingen

Ik heb dit boek 'tussen de bedrijven door' geschreven. Hierdoor zijn er wel een paar jaartjes overheen gegaan, voordat ik was uitgeschreven! Er is zelfs een emigratie tussendoor gekomen! Deze ervaring kom je vanzelf tegen tijdens het lezen. Ik vermeld vaak de leeftijden van onze kinderen als ik over ze schrijf, omdat ze in de loop van het schrijven van dit boek verschillende leeftijden zijn gepasseerd. Verder heb ik het algemeen vaker over een hij dan over een zij. Meestal bedoel ik beiden, alleen leest het wat lastig als ik hij/zij zou gebruiken, vandaar. Als ik over 'onze' kinderen schrijf, bedoel ik daarmee de twee kinderen die mijn man en ik samen hebben, namelijk Danoe en Noeska.

 Veel leesplezier

thoud

blz

Voorwoord	2
Een paar huishoudelijke mededelingen	2
Mijn schoolervaringen	5
Wat houdt leerplicht eigenlijk in?	10
De Democratische school en de Lumiarschool	11
Scholen in Finland	11
Life learning en homeschooling	13

Waarom een Life learning levensstijl?	14
Life learning; je prioriteitenlijstje omgooien?	16
Een vleugje 'schoolse' humor tussendoor	20
Authentiek zijn en blijven	23
Een veilige omgeving bieden	24
In je element zijn	26
Doen wat je leuk vindt	27
Kinderen willen zich kunnen uiten	29
Spelen, spelen...én nog eens spelen!	31

Oplossingsvermogen tijdens het spelen	32
Leren vanuit je eigen belevingswereld	37
Life learning = leren door te leven	38
Als je kind er klaar voor is	40
Je gelukkig voelen	45
Hechting en Life learning	47
Ontwikkeling	48
Verbeeldingskracht	49
Verveling uitstekend voor je hersenen	51
Structuur versus bescherming	53
Lekker slapen tot je uit jezelf wakker wordt	56
Life learning is het wiel zelf uitvinden	57
Onze regels veranderen mee	59
Vrijstelling van de leerplicht aanvragen (in Nederland)	60
Ook life learners worden toegelaten op vakopleidingen	68
Anderen aan het woord	70
Wat maakt je een sociaal mens?	82
Onze Life learning levensstijl	84
Life learning tips	88
Life learning ondervindingen	94
Dagboek van 2 life learners	98
De jeugd van mijn man op Aruba	105
Life learning en emigreren	107

Mijn schoolervaringen

Tot voor kort vond ik altijd dat ik wel een leuke basisschoolperiode heb gehad. Deze was in de periode van 1976 tot 1984. Ik was vrij braaf en heb de groepen goed doorlopen. Ook had ik leuk contact met mijn klasgenoten, waarvan één meisje mijn beste vriendin werd. Nú zie ik, dat ik deze leuke tijd op school baseerde puur en alleen op mijn prestaties; mijn rapportcijfers. Die waren prima...én dat dekte alleen mijn cognitieve ontwikkeling. Hoe verging het mij acht jaar lang (sociaal) emotioneel?

Als ik er nu op terugkijk was ik streberig en perfectionistisch; ik moest van mijzelf alle lesstof goed beheersen. Ik had in mijn hoofd, dat ik overal hoge cijfers voor moest halen.

Achteraf gezien heb ik mij acht jaar lang volledig op alle lesstof gestort...en, wat was nu eigenlijk mijn drijfveer? Vond ik de lesstof écht leuk en interessant? Nu terugkijkend op deze periode ben ik me serieus gaan afvragen; wat wás nu eigenlijk mijn drijfveer? Sommige lesstof vond ik inderdaad leuk; spelling, sommige rekensommen, biologie, muziek (oftewel liedjes zingen), tekenen en kleuren. De handvaardigheidlessen vond ik helemaal super, maakte niet uit wat de opdracht was. Rekenvraagstukken, oftewel redactiesommen, vond ik vreselijk...ik begreep ze bijna nooit. Verder geschiedenis, aardrijkskunde, begrijpend lezen, taal...ik deed dit alles omdat dit van me gevraagd werd. Om te kunnen presteren en om hoge cijfers te scoren.

Naar de leerkrachten toe was ik erg gehoorzaam; ik wilde ze altijd pleasen. Ik deed wat ze van me vroegen en wilde alles goed doen, zodat ze me waardeerden en accepteerden. Dat vond ik belangrijk. In de vijfde klas beheerde ik zelfs het 'strafschrijftje'; hierin liet de meester mij de namen opschrijven

van de kinderen die niet op zaten te letten! Daar voelde ik me prima bij en ik vond denk ik zelf óók dat ze op moesten letten!

Kan je nagaan hoe ik in het schoolsysteem verweven was...en toen op een dag...juist, moest ik mijn eigen naam in het strafschriftje schrijven! Lachen gieren brullen natuurlijk voor mijn klasgenootjes!

Algemeen gezien voelde ik dwang om constant te presteren en te gehoorzamen voor acceptatie. Best stressvol op zo'n jonge leeftijd. Terwijl mijn ouders er helemaal geen druk op legde, kwam deze drang vanuit mijzelf. Ik herinner mij, dat ik me voor een biologieproefwerk ontzettend druk maakte. Ik heb bij mijn vader tijdens het 'overhoren' zitten huilen weet ik nog, omdat ik dacht dat ik het proefwerk niet goed genoeg uit mijn hoofd had geleerd. Heb ik dat proefwerk uiteindelijk foutloos gemaakt! Wat een stress...op niks af. Ook herinner ik mij dat ik ieder jaar bij de nieuwe leerkracht mijn handschrift, waar je altijd een cijfer voor kreeg, aanpaste. Ik ging precies zo schrijven, zoals de leerkracht het het mooist vond en me dus een hoog cijfer gaf.

In de laatste groepen van de basisschool werkten we aan werkstukken. Je mocht meestal zelf een onderwerp kiezen. Tijdens het maken van deze werkstukken leefde ik mij creatief zoveel mogelijk uit. Dat voelde heel goed, vond ik echt leuk. Als ik er dan voor mijn gevoel een laag cijfer voor kreeg, was voor mij de lol er gauw af. Ik werd gewoonweg jaloers als anderen een hoger cijfer kregen!

Wat jammer denk ik nu, al die stress. Nergens voor nodig zou ik nu zeggen. Dit prestatiegerichte onderwijs, gebaseerd op het behalen van goede cijfers, was voor mij niet bevordelijk zou ik nu zeggen. Het had mij behoorlijk in z'n greep, of op z'n engels gezegd; it fooled me!

Tot slot de gymlessen; negen van de tien keer moesten we tegen elkaar in strijd, met als doel; winnen...oftewel wedstrijdes. In

balspellen, rennen, etc. Of we moesten oefeningen doen op toestellen, in de ringen, of in de touwen. Ik was een tener meisje en die oefeningen lukte mij niet zo erg. Ik bezeerde me ook zo nu en dan op de toestellen en ik was bang om tijdens een balspel de bal in mijn gezicht te krijgen. Hoe streberig ik in de klas was, in de gymles had ik niks met (wed)*strijd*. Ik voelde me ook kwetsbaar in die grote (meestal koude) gymzaal, met van die grote toestellen. De gymles was niet aan mij besteed.

Na de laatste groep van de basisschool (in mijn tijd heette dat nog de zesde klas), wist ik naar welke middelbare school ik wilde. Daar wilde ik op dezelfde voet verder gaan; ik zou voor mij het hoogst haalbare doen! (Daar ging ik weer... ;)

Eenmaal op de middelbare school maakte ik een goede start; ik leerde alle lesstof die me werd voorgeschoteld. Tot het einde van het jaar ging het aardig; ik had net genoeg punten gescoord om het volgende jaar hoog in te zetten. Ik ging het nieuwe jaar in en...ik verloor langzaamaan de interesse in de lesstof. Het was over het algemeen geen lesstof waar ik me voor interesseerde, en ik was gegrepen door alle nieuwe vriendschappen die ik maakte. Ik genoot ervan, had veel lol met mijn schoolvriend(inn)en. En dan kwamen daar ook nog alle lichamelijke veranderingen om de hoek kijken die horen bij het volwassen worden. Mijn schoolvriendinnen en ikzelf kregen langzaamaan het lichaam van een vrouw. Dit maakte veel indruk op mij; ongesteld worden, borsten krijgen, aandacht van jongens krijgen, én aandacht vóór jongens krijgen, met soms hevige verliefde gevoelens! ♡ Ik beleefde deze lichamelijke veranderingen en nieuw ontdekte gevoelens allemaal heel intens.

Kortom, de weken waren ineens gevuld met hele andere 'zaken' dan schoolse 'zaken'. Langzaamaan kregen mijn nieuwe interesses de overhand en liep ik achter op de lesstof.

In mijn hoofd was ik nog steeds het prestatiegerichte meisje van de basisschool, alleen ik kon het voor mij hoge niveau niet meer bolwerken. Ik ben dat jaar gedoubleerd en het volgende schooljaar ging het een niveau lager een stuk beter. Het probleem zat hem alleen nog steeds in 90% van de lesstof waar ik écht geen interesse in had. Ik wist toen al dat ik hierna een vakopleiding voor pedagogische hulpverlening zou kiezen.

Nou, niet één vak op de middelbare school had daar ook maar iets mee te maken! Ik heb uiteindelijk een vakkenpakket samengesteld, waarmee ik de meeste kans had op slagen...dus om mijn diploma te halen. Ik heb erg veel druk en stress gevoeld de weg naar het examen toe en uiteindelijk ook voor het examen zelf. Met mijn klasgenoten was ik constant aan het uitrekenen wat voor cijfers we moesten halen voor elk vak, om op een voldoende uit te komen. Was ik wéér met cijfers bezig!

Ik had niet het idee dat ik wat opstak van alle lesstof, interesseerde me er geheel niet voor. En wat gebeurde...ik zakte voor mijn examens op *tweetiende* punt! Tweetiende punt kwam ik tekort, waardoor ik een jaar lang moest wachten om mijn gekozen vakopleiding te kunnen doen. Gelukkig hoefde ik in het volgende schooljaar alleen twee vakken over te doen om mijn diploma te halen. Dit was dan wel een rústig jaar, het kostte me toch een éxtra jaar.

Ik heb in dat jaar mijn diploma gehaald, dus óp naar de pedagogische vakopleiding! En wat gebeurt; eindelijk op de

vakopleiding voor pedagogische hulpverlening, kwam ik er na een half jaar achter dat dit het voor mij niet was! De vakken spraken me niet aan en de stages waren ook niet als ik me had voorgesteld. Ik zat daar helemaal niet op mijn plek, had gewoon de verkeerde opleiding gekozen! Het had fijn geweest, als ik mijn middelbare schoolperiode had kunnen gebruiken om mij te oriënteren op een vak, of vakken, die mij interesseerde. Zo had ik kunnen uitvinden of ik hier daadwerkelijk mijn beroep van zou willen maken. Dit, in plaats van de kleigronden van Nederland tijdens aardrijkskunde te moeten leren en formules voor natuur- en scheikunde, wat totaal mijn interesse niet had.

Uiteindelijk...ben ik het muziekvak ingedoken! Ik heb mijn best gedaan als zangeres voet aan de grond te krijgen. Terwijl ik leuke dingen heb kunnen doen, heb ik dit zingen na een aantal jaar toch weer laten rusten. Dit, omdat er professioneel gezien niet voldoende voor me uitkwam. Na aardig wat audities had ik misschien toch (nog) niet genoeg noten op mijn zang ;)

Toen moest ik voor mijn gevoel een switch maken... heb ik notabene gekozen om de opleiding voor leerkracht basisonderwijs te gaan doen!! Ik had toen nogal een ander beeld van school, dat moge duidelijk zijn!

Tijdens de opleiding kon ik als klassenassistent op een school werken voor zeer moeilijk lerende kinderen (ZML), en uiteindelijk ben ik daar als leerkracht begonnen. Waarschijnlijk door op deze school ervaring te hebben opgedaan, en ook op de andere scholen waar ik vervolgens heb gewerkt, is mijn visie over onderwijs in zijn algemeenheid veranderd. Niet zozeer ten nadele van de leerkrachten en ieder ander die in het onderwijs werkt. Zij werken naar mijn idee hard om het binnen het schoolsysteem allemaal voor elkaar te krijgen, mét de kinderen en vóór de kinderen. Ikzelf ben, na drie jaar als leerkracht te hebben gewerkt, zelfs volledig burn-out geraakt! Al had dit

deels ook te maken met mijn perfectionistische en streberige karakter.

Tijdens mijn burn-out viel mijn oog op Iederwijsscholen...dat was het begin van mijn research naar onderwijs in het algemeen. Ik ontdekte dat het veel vrijer kon op een Iederwijsschool. Er zijn scholen in Nederland gekomen met hetzelfde principe; de Democratische- en Lumiair scholen. Uiteindelijk kwam ik tijdens mijn researche uit op *Life learning*, ook wel unschooling genoemd. Sindsdien was ik verkocht; onze kinderen zouden middels *Life learning* opgroeien! Kinderen die mijn man en ik toen nog niet eens hadden! En ik bedacht, dat ikzelf langzaam maar zeker uit het onderwijs zou gaan.

Wat houdt leerplicht eigenlijk in?

In Nederland geldt er sinds 1900 de leerplichtwet, wat betekent; de wettelijke verplichting kinderen onderwijs te laten volgen. Het was het begin van de industrialisatie, en omdat ouders in fabrieken gingen werken, was er een plek nodig voor de kinderen. Kinderen werden daarom voor het eerst 'opgevangen' op scholen. Het voornaamste wat de kinderen in de scholen moesten leren was lezen. Zo konden ze namelijk de bijbel lezen. Dit had in die tijd hoge prioriteit. Ze leerden vooral ook te gehoorzamen, want er was geen ruimte voor de vrije wil van de kinderen. Nu, anno 2018, schaart de landelijke overheid –het hoogste bevoegd gezag van Nederland– zich nog steeds achter deze wet. Dit houdt in dat je in Nederland anno nu, de plicht hebt om je kind(eren) vanaf 5 jaar, 5 dagen in de week naar school te brengen...of toch niet?

Er is in Nederland een mogelijkheid om vrijstelling van de leerplicht te krijgen; middels artikel 5 onder b van de Leerplichtwet. Deze wet is als volgt; 'geen enkele redelijk

bereikbare school draagt de godsdienst of levensovertuiging van de ouders actief uit in het onderwijs.' (Zie hierover ook blz 60)

De Democratische school en de Lumiarschool

(Gelukkig) voor schoolgaande kinderen is er een type onderwijs waar je niet een vastgesteld programma hebt en waar alle leeftijden gemixt zijn. Mocht je (toch) voor een school kiezen voor je kind(eren) en je vindt het fijn als ze zelf mogen bepalen wat ze leren, dan heb je sinds een paar jaar in een aantal plaatsen in Nederland de Democratische basisschool (ook wel Lumiarschool genoemd) en het Democratische Voortgezet Onderwijs.

Op een democratische school ben je eigenaar van je eigen leerproces. Dat wil zeggen dat jij als leerling bepaalt wat, hoe, wanneer en met wie je activiteiten onderneemt, vanuit eigen interesse. Zo leert elk kind datgene wat hij wil leren op het moment dat hij er zelf in geïnteresseerd is. Ook wel 'natuurlijk leren' genoemd. Het is vergelijkbaar met de scholen die voorheen onder de naam Iederwijs gingen. In Amerika bestaan deze scholen onder de naam Sudbury Valley School. Als ik voor een school had willen kiezen had ik voor een democratische school gekozen, want dit is eigenlijk hoe ook mijn kinderen thuis leren. Afgezien daarvan verkies ik nog steeds onze *Life learning* levensstijl boven een school, om totale vrijheid te hebben, zodat we onze dagen helemaal zelf in kunnen vullen. Plus deze scholen zijn niet bij mij in de buurt, ook lastig!

Scholen in Finland

Slogans als 'Laat ze maar lekker spelen en plezier maken' en 'Minder is meer', blijken op de scholen in Finland goede resultaten tot gevolg te hebben. In Europa boeken de Finse scholen nu al de beste resultaten...rara hoe kan dat?

In Finland gaan de kinderen vanaf hun zevende jaar naar school, 's ochtends rond 9.00 – 9.30 uur. Zo'n vier uur per dag. De kinderen krijgen na elke les 15 min pauze. Ze worden niet getest, wel vertrouwd op hun verantwoording en dat ze hun best doen. Minister van onderwijs Finland zegt; 'De kinderen hebben geen huiswerk. Ze zouden meer tijd moeten hebben om kind te zijn, jong te zijn en te genieten van het leven.'

Een directeur van een middelbare school zegt; 'Deze kinderen hebben een hoop andere dingen te doen na school dan huiswerk, zoals samen zijn, met hun familie zijn, sporten, muziek spelen, lezen etc. Je hersenen moeten zo nu en dan ontspannen. Als je constant aan het werk bent stop je met leren. Dan heeft het geen zin om dat voor langere tijd achter elkaar te doen. Finlandse schoolkinderen hebben de kortste schooldagen en de minste schooljaren van heel Europa. En wat blijkt; ze doen het beter door minder naar school te gaan. Wanneer hebben ze anders tijd om te spelen en samen te zijn met hun vrienden? En om te groeien als mens? Er is gewoon zo veel leven om hen heen dan alleen school; ik wil dat kinderen spelen!'

Een leerkracht van de eerstejaars leerlingen zegt; 'De kinderen kunnen in een boom klimmen en krijgen verschillende inzichten. Dan komen ze de volgende dag naar school en vertellen ze me wat ze hebben ontdekt.'

De jongere kinderen gaan op maandagen 3 uur naar school (inclusief lunchtijd), dinsdagen 4 uur. Bij elkaar 20 uur per week. Over het testen van de leerlingen zegt een leraar; 'Wat je de studenten leert, is om een test goed te maken, verder leer je ze niets.'

Een andere leerkracht; 'School gaat om het vinden van je geluk. Je leert te onderzoeken wat jou gelukkig maakt. De kinderen horen te bakken, te zingen, kunst te maken. Er is gewoon een korte tijd dat je ze moet toestaan kind te zijn.'